

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'

Συνδρομή έτησίαι: Έν' Ελλάδι φρ. 12, εν τη αλλοδαπή φρ. 20 — Αι συνδρομαί άρχονται από 1' Ιανουαρίου έκαστου έτους και είναι έτήσιαι. — Γραφειον Διευθ. Όδου Σταδίου 32.

11' Ιανουαρίου 1887

Ο ΠΑΤΕΡ—ΙΩΣΗΦ

(Διήγημα τής Κας Ouida.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια: Ώδε προηγούμενον φύλλον.]

Β'

— 'Αθώς άνθρωπος ό καιόμενος! Είχε καλούς σκοπούς· διανοείτο ό Φάλλκος, βλέπων μακρονομένην διά τών άμπελώνων και τών μορεών την ισχυήν μορφήν του ιερέως.

Καίτοι έφοίτα εις την λειτουργίαν κ' έστειλεν εις την εκκλησίαν άνην, ό νέος δέν ησθάνετο ιδιάζουσαν πρὸς αὐτήν λατρείαν. 'Ως πολλοί ιταλοί νέοι, έπιπλάστως ανατραφέντες, ητο άδιάφορος πρὸς τοιαῦτα πράγματα, κ' έκλινε μάλλον εις χλευασμόν των. Αὐτά εἶνε διά τὰς γυναίκας, έλεγε, και τούς γέροντας. 'Αλλ' ό έπισκεφθείς αὐτόν ειχε τι συγκινούν την καρδίαν του. Η άπλότης του εκείνη, ή έπιφύλαξις, ή ειλικρινεία του, έπέβαλλον εις αὐτόν σεβασμόν, και ή συνείδησις του άνεγνώριζε κατά βάθος ότι ό έφημέριος ειχεν ύπέρ έαυτοῦ και τὸ δικιον και την άλήθειαν.

Ό 'Ιωσήφ έβαινεν άποτεθαρρημένος την μονήρη όδόν του. Οὐδέν ειχε κατορθώσει οὐδ' έβλεπε πὸς ήδύνατο νά κατορθώση τι. Ησθάνετο ότι οὐδέν ειχεν όπλον κατά τής παραφορᾶς πάθους άγνώστου και ένόχου, ως ήμέραν τινά ησθάνθη ότι οὐδεμίαν ειχε δύναμιν ένώπιον καιομένου δάσου. Τά εκκλησιαστικά του βιβλία παρείχον αὐτῷ ικανούς έξορκισμούς κατά τών άμαρτημάτων τής σαρκὸς και τών πειρασμῶν του δαίμονος, άλλ' ητο δυνατόν διά τοιούτων όπλων ν' ανακόψη τὸν άνομον εκείνον και αντίθεον έρωτα, όστις παρήρχετο ύπέρ την κεφαλήν αὐτοῦ ως άνεμοστρόβιλος; 'Εβαινε κατηφής παρά την όχθην του ποταμοῦ, και ειχεν έν έαυτῷ τὸ αἶσθημα ότι κάτι του έλειπε και θα του έλειπε πάντοτε.

Η νύξ ειχεν επέλθει, άλλ' αὐτὸς παρέτεινεν ευάρεστως τούς νυκτερινούς του περιπάτους. Πάντα ησαν ήρεμα τότε. Δέν έφαινοντο αἱ οὐλαι τών κολοβῶν δένδρων, οὔτε αἱ βύγμαι τών κλιτύων τών λόφων, οὔτε τών πλευρῶν τών ήμιόνων αἱ έκδοραί, οὔτε οἱ αίματοστιγίεις όφθαλμοί

του κεντριζόμενου βοός, οὔτε ό χοιραδικὸς τράχηλος του κυλιόμενου έν τῷ κοινορτῷ παιδός. Η νύξ, φιλόστοργος τών όνείρων φίλη, εκάλυπτε διά του πέπλου της πᾶσαν άθλιότητα, και μετέβαλλε την κοινορτώδη άτραπὸν εις άργυροστρωτον όδόν, φέρουσαν πρὸς τὸν θεόν.

'Εβαινεν έντὸς τής μυρίπνου άτμοσφαιρας, ύπὸ τούς κλάδους τών βριθοκάρπων ροδακινεῶν, διά τών νεοκόπων θημωνιῶν, αίτινες έστηρίζοντο πρὸς άλλήλας καθ' όλον τὸ μήκος τής όδοῦ. Ό ποταμὸς ητο ισχυότατον ρυάκιον, λάμπων ύπὸ τὸ φέγγος τής σελήνης επί τής άμμώδους του κοιτης. Έν τῷ σκότει του μύλου διέκρινε φανούς άνηρτημένους από σχαινίου, καθ' όλον τὸ πλάτος του φραγμοῦ, προορισμὸν έχοντας νά προσελκύσωσιν ίσως ίχθύν τινα άπολειφθέντα έντὸς τών άβαθῶν υδάτων. Ό μύλος ίστατο εκεί, βυθίζων έντὸς του ποταμοῦ τούς όγκώδεις του τοίχους, κτισθέντας πρὸ χρόνων πολλῶν. Οἱ μεγάλοι άμαυροί του τροχοί ησαν άκίνητοι, αἱ δέ ήμίονοι, άργαί ως ό μύλος, έφύσων θορυβωδῶς έν τῷ σταύλῳ. 'Επί τρεῖς μήνας άδύνατον ητο νά κινηθῇ ό μύλος, εκτὸς αν έπήρχετο καταιγίς, φέρουσα χείμαρρον από τών όρέων.— Ό μυλωθρός, διανοείτο 'Ιωσήφ, έχει καιρόν νά τρώγεται με την λύπην του. Και ή καρδία του ητο τεταραγμένη. Οὐδέποτε ειχε γνωρίσει τὰς όδύνας του πάθους, αίτινες έν τούτοις τὸν έφοβίζον και τὸν έπτύου.

Διερχόμενος πρὸ τών χαμηλῶν παραθύρων του μύλου, άτινα έφρασσον σιδηραἱ κιγκλίδες, ειδε τὸ έσωτερικὸν φωτιζόμενον ύπὸ λύχνου. Τά δρύφακτα ησαν άνοικτά, δύο δέ φωναί άνταπήντων έρίζουσαι, κ' έφαινοντο άνταλλάσσουσαι ύβρεις έν τῇ σιγῇ τής νυκτός. Η 'Ελευθερία ητο όρθία, έν πλήρει παροξυσμῷ μανίας, ύפוῦσα τούς ώραιους αὐτῆς βραχιόνας ύπέρ την κεφαλήν, οἰονεἰ καταρωμένη έν παραφορᾶ πάθους. Ό δέ Τάσος Τασίλος έφαινετο την στιγμὴν εκείνην κύπτων ύπὸ τὸν χείμαρρον τών φλογερῶν της λόγων. Τὸ πρόσωπόν του, κατάφωτον ύπὸ τής λυχνίας, ητο παραμορφωμένον ύπὸ τής άνισχύρου του λύσσης· δέν ητο δέ άνάγκη ν' ακούσῃ τις τι έλεγεν ή 'Ελευθερία, ίνα βεβαιωθῇ ότι έτυράννει αὐτόν διά του πρὸς τὸν Φάλλον έρωτός της. Ό 'Ιωσήφ ητο δει-

λός και αδύνατος άνθρωπος, ἀλλ' οὐδὲ στιγμήν ἐδίστασε, και εἰσῆλθε τολμηρῶς εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ μύλου.

— Σιωπήσατε, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ! εἶπε σταυροκοπούμενος.

Οἱ λόγοι ἐσβέσθησαν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς νεαρᾶς γυναίκας. Ὁ μυλωθρὸς συνωφρυνῶθη κ' ἐμακρύνθη ὀλίγα βήματα.

— Τοιούτοτρόπως φυλάττετε τοὺς ὄρκους, τοὺς ὁποίους ἐδώσατε καθεὶς σας πρὸς τὸν ἄλλον και πρὸς τὸν θεόν; προσέθηκεν ὁ Ἰωσήφ.

Ἐρῶθημα αἰδοῦς ἐκάλυψε τὴν μορφήν τῆς Ἐλευθερίας· ὁ δὲ ἀνὴρ κατεβίβασε τὸν πῖλον ἐπὶ τοῦ μετώπου του και ἐξῆλθε σιωπῶν.

Ἡ νίκη ὑπῆρξεν εὐκολωτέρα ἢ ὅσον ὑπέθετεν ὁ ἱερεὺς. Καὶ ὅμως, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, τί τὸ ὄφελος; Ἐτιώπησαν διότι τὸν ἐσέβοντο. Εὐθύς ὡς ἀνεχώρει, θὰ ἤρχιζε πάλιν σφοδροτέρα ἡ ἔρις. Τί ἐσήμαινεν, ὅτι ἐχαλινώθησαν πρὸς στιγμήν αἱ γλῶσσαι των; αἱ ψυχαὶ των ἔπρεπε νὰ μεταβληθῶσι.

Ἰσταντο ἐκεῖ ἀντιμέτωπα, μίσος φλογερὸν και ἄγριον ἀφ' ἐνὸς και ἀφ' ἑτέρου ἔρωσ τυραννικός, φλογερὸς, ἀκόρεστος. Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ μεταξύ των εἰρήνη;

Ὁ Ἰωσήφ ἐκλείσει τὰ δρύφακτα, ἵνα μὴ δυνθῶσι και ἄλλοι νὰ ἴδωσιν, ὡς αὐτὸς, τί συνέβαινεν, εἶτα δὲ προσεπάθησε νὰ πραύνη τὴν παιδικὴν αὐτοῦ σύντροφον, ἧς τὸ ἀσπαῖρον στῆθος, αἱ φλογεραὶ παρεαὶ και οἱ στεγνοὶ ἐκ τῆς ὀργῆς ὀφθαλμοὶ ἐμαρτύρουν ὅτι ἡ καταιγὶς πρὸς ὥραν μόνον εἶχεν ἀνασταλῆ. Ὡμίλησε δι' ὅσης σοφίας εἶχον διδάξει αὐτὸν τὰ βιβλία του και αἱ συμβουλαὶ τῶν πατέρων, και—τοῦτο δὲ ἦτο ἀναντιρρήτως τὸ γλυκύτερον και ἀποτελεσματικώτερον — μετ' εἰλικρινοῦς ἐπιθυμίας νὰ σώσῃ τὴν Ἐλευθερίαν ἀπὸ τοῦ πάθους τῆς. Ἡ Ἐλευθερία προδῆλως ἔπταιε, και ὁ ἱερεὺς προσεπάθησε νὰ καταδείξῃ εἰς αὐτὴν τὸν κίνδυνον τῆς ὕδου ἐφ' ἧς ἐβάδιζε. Μάτην ὅμως ἐπάλαισεν. Εἶχεν ἐκείνη κράσιν ἀμέριμον, βιαίαν ἄπληστον ἠδονῆς και ἀμιγῶς ἐγωῖστικὴν, ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ στιγμιαῖον ὄφελος και τὴν ἄμεσον πλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας των. Ὅτε δ' ἀπεπειράθη αὐτὸς νὰ συγκινήσῃ τὴν συνείδησίν τῆς, ὁμιλῶν περὶ τοῦ κινδύνου, ὃν ἐκάλει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐρωμένου τῆς, ὀλίγου δεῖν ἐκείνη διεβρόγγυτο εἰς γέλωτα.

— Δὲν θ' ἄξιζε νὰ τὸν ἀγαπῶ, ἀπήντησεν ὑπερηφάνως, ἀν δὲν ἀγαποῦσε και αὐτὸς νὰ κινδυνεύῃ διὰ τὸ χατῆρί μου.

Ὁ Ἰωσήφ παρετήρησεν αὐτὴν ἀτενῶς και ὑπέλαθεν·

— Εἰξεύρεις, ὅτι ὅλ' αὐτὰ θὰ τελειώσουν μετὰ τὸν θάνατον ἐνὸς τῶν δύο. Τολμᾶς νὰ εἰπῆς ὅτι αὐτὸ δὲν σε πειράζει.

— Καὶ τί θὰ πταίω ἐγώ; ἀπήντησεν ἡ Ἐλευθερία.

Εἶδε τότε ὁ ἱερεὺς ὅποια ἐδέσποζεν αὐτῆς φλογερά ἀνάγκη γυναικείας ματαιότητος, τέρπομένης ὑπὸ τοῦ χυνομένου χάριν αὐτῆς αἵματος, ὡς τέρπεται ἡ τίγρις και αὐτὴ ἡ κεμάς.

Ἐμεινε μίαν ὥραν και πλέον μαζῆ τῆς, ἀγνωρίζομενος νὰ ἐπαναγάγῃ διὰ συμβουλῶν εἰς τὴν εὐθείαν τὴν πεπλανημένην ἐκείνην και δεδεμένην ὀπίσω τῆς ἀμαρτίας ψυχῆν, ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι οἱ λόγοι του ἔπιπτον ἐπ' αὐτῆς ἄγονοι ὡς τὸ ὕδωρ ἐπὶ λίθου. Ἐφαίνετο μὲν εὐγνωμονοῦσα πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς φίλον, και πτοουμένη τὴν ἀόριστον ἐκείνην και μεγαλειάν δύναμιν, ἦν, ἄγνωστον πῶς, παρίστα ἐκείνος ἐνώπιόν τῆς· ἀλλ' ἐβδελύσσετο τὸν ἄνδρα τῆς, ἐλάτρευε τὸν ἐραστήν τῆς, και ἀδύνατον ἦτο εἰς αὐτὸν νὰ τὴν ἀποσπάσῃ τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ πάθους. Κατέλιπεν αὐτὴν ἀνησυχῶν και ὀδυνηρῶς συναισθητόμενος τὴν ἀδυναμίαν του. Ἐκείνη δὲ τῷ ὑπεσχέθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ μὴ βασανίσῃ πλέον τὸν Τασσίλον, και αὐτὴν μόνον τὴν πενιχρὰν ὑπόσχεσιν κατώρθωσε νὰ τῆς ἀποσπάσῃ. Ἦτο ἀργά, ὅτε ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ μύλου. Ἐροβεῖτο μὴ τρομάξῃ ἡ Κάκια ἐκ τῆς ἀπουσίας του, και τεταραγμένος τὴν καρδίαν ἔσπευτε πρὸς τὸ χωρίον, οὐτινος ἐλεύκαινε τὰς κοιμημένας οἰκίας ἡ θερινὴ σελήνη. Τόσον ὀλίγην εἶχε δύναμιν! τόσον ἀσθενῆ ἠσθάνετο ἑαυτὸν πρὸς συμβουλήν, νοθεσίαν ἢ παραγγελίαν! Ἐτρεμεν ἀναλογιζόμενος ὅτι ἦτο ἴσως ἐλάττων τῆς ἀποστολῆς του. — Καλλίτερος θὰ ἦμουν διὰ τὸ μοναστήριον! διελογίζετο μελαγχολικῶς. Δὲν ἔχω τὸ κλειδίον, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει τὰς καρδίας.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸ πρεσβυτέριον, ὠλίθησεν ἀσφορητὶ εἰς τὴν κλιμακα, ἧτις ἔφερον εἰς τὸ δωμάτιόν του, εὐτυχῆ θεωρῶν ἑαυτὸν ὅτι δὲν ἤκουσε τὴν φωνὴν τῆς Κάκιας, ἐρωτῶσαν αὐστηρῶς διατὶ ἤργησε τόσον. Ὀλίγον ἐκοιμήθη τὴν νύκτα ἐκείνην, και τὴν αὐγὴν ἦτο ὄρθιος, ὡς συνήθως. Ἐχάραζε μόλις, ὅτε ὁ κώδων τῆς ἐκκλησίας ἀντήχησεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, καλῶν εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἦτο τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ὀλίγος κόσμος εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν πρώτην λειτουργίαν· χωρικοί τινες, ἐπιθυμοῦντες νὰ μείνωσιν ἐλεύθεροι τὴν ὑπόλοιπον ἡμέραν, και οἰκοκυραὶ τινες, αἵτινες εἶχον ἐξυπνήσει ἔνωρις, πρώτη δὲ μεταξύ αὐτῶν και ἡ Κάκια. Τὸ φαίδρον φῶς τῆς πρωίας ἠκτινοβόλει ὁροσπερὸν και ῥοδόχρουν. Ὀλίγοι κρῖνοι και τινα ῥόδα ἐκόσμουσαν τὴν ἱερὰν τράπεζαν, και πορφυρᾶ τινα ἐμπετάσματα τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας. Αἱ ἀηθόνες ἐψαλλον ἐντὸς τῶν θαλερῶν αἵμασιῶν, ἐναλλάσσουσαι τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν ὠδὴν πρὸς τὰ λατινικὰ τροπάρια τῶν ψαλμῶν.

Ἡ λειτουργία εἶχε πρὸ μικροῦ τελειώσει, ὅτε ἠκούσθη αἴφνης ἐξω παράδοξος τις θόρυβος, ὃξὺς συνάμα καὶ συγκεχυμένος. Ἦσαν φωναὶ πλήθους, ἄνθρωποι κραυγάζοντες, φωνοῦντες καὶ ὀμιλοῦντες ὅλοι συγχρόνως. Οἱ γονυπετεῖς χωρικοὶ καὶ αἱ γυναῖκες ἠγέρθησαν περίτρομοι καὶ ὤρμησαν πρὸς τὴν θύραν, νομίζοντες ὅτι ἐσχίσθη ἡ γῆ καὶ κατέρρεον αἱ οἰκίαι. Ὁ Ἰωσήφ κατέβη τὰς βαθμίδας τοῦ θυσιαστηρίου, προσπαθῶν νὰ καθησυχάσῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' οὐδεὶς τὸν ἤκουε, κ' ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων. Ὅλον τὸ χωρίον, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά ἦσαν ἐκεῖ· αἱ ἀηδόνες ἐβωβάθησαν.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσήφ.

— Ἐσκοτώσαν τὸν Τασσίλον.

— ὦ! ἐφώνησε ταπεινῆ τῇ φωνῇ ὁ Ἰωσήφ, κ' ἐστρήριχθη πρὸς τὸν κορμὸν κυπαρίσσου. Τί ὠφέλησαν, διανοήθη, οἱ κατὰ τὴν προτεραιάν νύκτα λόγοι του!

Ὁ φονευθεὶς εἶχεν εὐρεθῆ ἐντὸς καλαμῶνος, ἐγγὺς τῆς ὁδοῦ, καὶ εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀπόστασιν. Κῦων τις, ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη σου, εἶχεν ὀδηγήσει εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ πτώματός του. Εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγων μόλις ὥρων, φονευθεὶς, ὡς ἐφαίνεται, δι' ἐγχειριδίου κατενεχθέντος ὑπὸ τὸν ὦμον καὶ φθάσαντος μέχρι τῆς καρδίας. Ἡ ταραχὴ τοῦ πλήθους ἦτο ἀνεκδιήγητος, καὶ ὁ θόρυβος φοβερός. Ὀλίγοι τινές, διατελοῦντες πῶς ἡρεμώτεροι, ἔδραμον νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς χωροφύλακας, ἀλλ' ὁ σταθμὸς τῆς Μάρκας ἀπέιχεν αὐτῆς δύο μίλια, καὶ δὲν εἶχον ἔλθει ἀκόμη. Ὁ φονευθεὶς ἔμενε κατακείμενος ὅπου εἶχε πέσει, οὐδεὶς δ' ἐτόλμα νὰ τὸν ἐγγίσῃ.

— Ἡξεύρει τίποτε ἡ σύζυγός σου; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσήφ διὰ βραγχῶδους καὶ παραδόξου φωνῆς.

— Δὲν θὰ τὸν κλαύσῃ βέβαια, εἶπε φωνῆ τις ἐκ τοῦ πλήθους.

Καὶ ἠκούσθησαν γέλωτες, οὓς κατεσίγησεν ἀμέσως τὸ αἶσθημα τῆς παρουσίας τοῦ νεκροῦ καὶ τῆς τοῦ ἱερέως.

Ὁ Ἰωσήφ, φρίσσων ἐκ βδελυγμίας, ἤγειρε τὴν χεῖρα εἰς ἔκφρασιν φρίκης καὶ μομφῆς, καὶ ἔκυψεν ἐπὶ τοῦ πτώματος, ὅπερ ἔκειτο ἐν μέσῳ τῶν καλαμῶν.

— Φέρετέ το εἰς τὸ σκευοφυλάκιον, εἶπε. Δὲν πρέπει νὰ μείνῃ αὐτοῦ ὡς φορτίμι. Πηγαίνετε νὰ εὐρῆτε κανὲν φορεῖον, ἓνα σιδόνι, κἄτι τι ὅ,τι δῆποτε.

Οὐδεὶς ἐκινήθη.

— Ἄν τὸν ἐγγίσωμεν, θὰ μᾶς φυλακίσουν ὡς ἐνόχους, ἔλεγον πάντες.

— Ἄθλιοι! Κάμετε τόπον, .. θὰ τὸν φέρω μόνος μου! εἶπεν ὁ ἱερεὺς.

— Φορεῖς τὰ ἱερά σου! ἐφώνησεν ἡ Κάκια, σύρουσα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρίδος.

Ἄλλ' ἐκεῖνος, μὴ προσέχων, ἐδίωκε διὰ συμ-

παθοῦς χειρὸς τὰς μύϊας, αἵτινες περιεβόμβουν ἤδη τὸ στόμα τοῦ νεκροῦ. Ὁλόκληρον ἡμέραν ἠδύναντο ἀνέτως νὰ λυμαίνωνται αὐτὸν αἱ μύϊαι, οὐδεὶς ἐκ τοῦ πλήθους ἐκεῖνου ἤθελε συγκινηθῆ, οὐδεὶς ἤθελεν ἐκτείνει τὴν χεῖρα, ἵνα κἂν τὸν σκιάσῃ.

Ὁ Ἰωσήφ ἦτο ἀδύνατον κράσεως. Εἶχε πάντοτε ὑποβληθῆ εἰς νηστείας μακράς, ἦτο δὲ καὶ ἐκ γενετῆς ἀσθενικός. Ἄλλ' ἡ ἀγανάκτησις, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ φρίκη παρέσχον εἰς αὐτὸν πρὸς στιγμὴν τὰς ἐλλειπούσας δυνάμεις. Κύψας ἀνέλαβεν εἰς τοὺς βραχιόνάς του τὸ πτώμα, καὶ κλονούμενος ὑπὸ τὸ βάρος τὸ ἔφερεν ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου κατέκειτο μέχρι τοῦ πρεσβυτερίου.

Ὁ λαὸς ἐθεώρει εὐσεβάστως, χαινων.

— Εἶν' ἐναντίον τοῦ νόμου, ἐψιθύριζον μερικοὶ, θεωροῦντες τὸν ἱερέα.

Ἄλλ' ὁ Ἰωσήφ, ὃν αἱ φωναὶ μόνον τῆς οἰκονόμου του ἐτάραττον, μετέφερε τὸ πτώμα εἰς τὸ σκευοφυλάκιον, ὅπου καὶ ἀπέθηκεν αὐτὸ εὐλαβῶς ἐπὶ τινος σκάμνου. Ἦτο ἐξηγνητὸς ἐκ τοῦ κόπου, ἰδρῶς περιέρρεε τὸ μέτωπόν του, καὶ ἡ στολή του ἔφερε κηλίδας αἵματος. Ἄλλ' οὐδύλως ἐκεῖνος ἀνησύχει, οὐδὲ ἤκουε τὰς φωνὰς τῆς Κάκιας ὅτι ἐρῥύπανε τὰ ἱερά του, οὐδ' ἐπρόσεχεν εἰς τὴν φλυαρίαν τοῦ συνωθουμένου ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ πλήθους. Ἐθεώρει μόνον τὸ ταλαίπωρον ἐκεῖνο πτώμα, τὸ ἀπεσκληρυμένον ἤδη καὶ κονιοσκεπές, τοὺς χωρὶς βλέμματος ὀφθαλμούς του, κ' ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ἐν ἀφῶν φρίκη:

— Ἐκεῖνη τὸ ἔκαμε!

Οὐδὲ σκιὰν δισταγμοῦ εἶχε περὶ τούτου ἡ ψυχὴ του.

Ἡ Κάκια ἐξηκολούθει κραυγάζουσα:

— Τὸ φελόνι σου! τὸ πετραχειλί σου! Ὅχ τ' ἀφανίσῃς! Βγάλ' τα.

Ὁ ἱερεὺς ἀπώθησεν αὐτὴν μετὰ μεγαλείου, ὅπερ ἐκείνη οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ, καὶ δεικνύων εἰς τοὺς ἄλλους τὴν θύραν τοῦ σκευοφυλακίου,

— Ὅχ τὸν φυλάξω ἐγώ, εἶπεν, ὡς ποῦ νὰ ἔλθουν οἱ χωροφύλακες. Πηγαίνετε σεῖς καὶ στείλετέ μου ἐδῶ τὴν γυναῖκά του.

Εἶτα ἐρῥάντισε δι' ἀγιασμοῦ τὸ πτώμα, καὶ γονυπετήσας παρ' αὐτῷ προσηυχῆθη.

Τὸ πλῆθος ἐφρόνει, ὅτι οἱ τρόποι τοῦ ἱερέως ἦσαν πολὺ παράδοξοι. Διατί ἄρα ἐφαίνετο τοσοῦτον κατάπληκτος καὶ περίτρομος; Ἄν εἶχε ταραχθῆ τὸν νοῦν, ἂν εἶχε τρέξει ἔνθεν κακίθεν ἀσκόπως, καταλείπων τὸ πτώμα ἐν μέσῳ τοῦ καλαμῶνος, ὁ ὄχλος θὰ ὑπελάμβανε πάντα ταῦτα φυσικά. Ἰσταντο οὕτω, πάντες πρὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ πρεσβυτερίου, ἔντρομοι συνάμα καὶ ἐξωργισμένοι· μετέβησαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν μύλον, σπεύδοντες μὴ προλάβωσι ἄλλοι καὶ ἀναγγεῖλωσι τὸ μέγα νέον.

Οὐδεὶς ἐλυπεῖτο τὸν φονευθέντα, πλὴν χωρικῶν τινῶν οἵτινες ἦσαν ὀφειλέται του. Προησθᾶ-

νοντο ὅτι πολὺ ταχέως ἤθελον κληθῆ, ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου, νὰ ἐξοφλήσῃσι τὸ χρέος των, τότε καὶ κεφάλαιον.

Ὁ δολοφονηθεὶς ἔκειτο ἐκεῖ, ἔχων τὸ παράδοξον ἐκεῖνο ἦθος καὶ τὴν μυστηριώδη ἡρεμίαν, ἣν σφραγίζει ὁ θάνατος κ' ἐπ' αὐτῶν τῶν κοινωνιῶν μορφῶν, — μόνος δ' αὐτὸς καὶ ὁ ἱερεὺς ἐσίγων ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου.

Ὁ Ἰωσήφ, γονυπετὴς καὶ φέρων πάντοτε τὰ καθημαγμένα του ἄμφια, προσήυχετο ἐκ μέσης καρδίας, οὐχὶ ὑπὲρ τοῦ θανόντος ἀνδρὸς ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ζωῆς γυναικός.

Ὁ καύσων τῆς ἡμέρας ἠῤῥαξαν. Ἡγέρθη καὶ εἶπεν εἰς τὸν σκευοφύλακα νὰ φέρῃ ἐν πανίον, ὅπως καλύψῃ δι' αὐτοῦ τὸ πτώμα καὶ τὸ προφυλάξῃ κατὰ τῶν μυῶν. Οὐδεὶς ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος ἐφάνη. Οἱ ἀποσταλέντες εἰς ζήτησιν τῶν χωροφυλάκων ἐπανῆλθον λέγοντες, ὅτι ὁ σταθμὸς ἦτο κλειστὸς ἀπὸ πρωΐας, καὶ ὅτι οἱ χωροφυλάκες εἶχον φύγει. Ἐπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ περιμένωσιν. Οἱ χωρικοὶ, ἄλλοι ὄρθιοι καὶ ἄλλοι καθήμενοι, ἔμενον ἐν τῇ αὐλῇ καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Οὐδέποτε συμβᾶν τοιοῦτο εἶχε ταραξεί τὴν μονότονον αὐτῶν ζωὴν. Ἐφερον δὲ τινες καὶ ἄρτον καὶ ἤρχισαν τρώγοντες μεταξὺ λόγων.

— Ὡς πότε θὰ κάθῃσαι νηστικός; εἶπεν ἡ Κάκια εἰς τὸν Ἰωσήφ. Θαρεῖς πῶς θὰ σηκωθῇ, ἂν πεθάνῃς καὶ σὺ ἀπὸ τὴν πείνα;

Ὁ Ἰωσήφ ἀνένευσεν.

Εἶχε τὸ στόμα ξηρὸν καὶ τὸν φάρυγγα συνεσταλμένον. Ἐθεώρει δὲ ἀτενῶς πρὸς τὴν λευκάζουσαν ὁδόν, ὅθεν ἔμελλε νὰ ἔλθῃ ἡ Ἐλευθερία.

— Ἄν ἦνε ἐνοχος, διελογίζετο, δὲν θὰ ἔλθῃ νὰ ἰδῇ τὸ πτώμα.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον τὴν εἶδε προστρέχουσαν διὰ τῶν κυπαρίσσω, γυμνόποδα καὶ λυσίκομον. Ἦτο κάτωχρος, καὶ ἡ ἐσθῆς τῆς ἐκολποῦτο ἐκ τοῦ δρόμου.

Εἶχε διέλθει νύκτα πυρετώδη, μόνη, κατὰ κλειστὸς ἐν τῷ δωματίῳ τῆς, ὥρας μακρὰς διατρίβουσα παρὰ τὸ παράθυρον, ὅθεν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ὑπὸ τῆς σελήνης τὸ φῶς ἐν μέσῳ τοῦ ἐλαιῶνος τὴν μεγάλην ἐπαυλιν ὅπου κατῴκει ὁ Φάλλκος. Ἀδιάφορος πρὸς τὸ κάλλος τῆς νυκτός, κατετήκετο ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆς ἔρωτος καὶ τοῦ ἐνόχου αὐτῆς πάθους.

Καίτοι ἀνυπότακτον ἔχουσα τὸν χαρακτῆρα, δὲν εἶχε σκληρὰν τὴν καρδίαν, ἠσθάνετο δὲ καὶ τὴν συνείδησιν αὐτῆς τεταραγμένην. Ἦσθάνετο ὅτι ὁ Τάσσος τὴν εἶχεν τιμίως ἀγαπήσει, ὅτι εἶχεν ἀφειδήσει τοῦ πλοῦτου του πρὸς τὴν πενίαν τῆς, καὶ εἶχε φανῆ πάντοτε ἀγαθώτατος πρὸς αὐτήν, μέχρις οὗ ζηλοτυπία, δικαιοσύνη ἄλλως, ἐδηλητήριασε τὸν βίον του. Δὲν ἀπέδιδε μὲν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν μομφὴν τῆς ἀπιστίας,

ἀλλ' ἠναγκαζετο ν' ἀναγνωρίσῃ ἐν τῇ ἀθωότητι τῆς, ὅτι ἀνταπέδιδε κακὸν ἀντὶ καλοῦ, κ' ἐπλήρωνεν ἀναξίως τὸ ἄφρον μὲν ἀλλὰ γενναῖον πάθος τοῦ γέροντος ἀνδρὸς τῆς. Ἠδύνατο τὰ πάντα νὰ περιφρονήσῃ ὅπως ἐνώση τὸν βίον τῆς πρὸς τὸν βίον ἐκείνου ἐν ἡγάπα, ἀλλ' ἠσθάνετο ἀορίστως ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς τῆς, ὅτι ἦτο ἄτιμον καὶ ταπεινὸν ν' ἀπατήσῃ ἄνθρωπον ἀδύνατον καὶ γέροντα ὡς ὁ Τασσίλος. Τὸν ἐμίσει πάσῃ δυνάμει, διότι ἦτο κατάσκοπος, τύραννος, δεσμοφύλαξ τῆς. Ἐβδελύσσετο τὸν κρότον τῶν ἀργῶν του βημάτων, τὸν κρωγμὸν τῆς φωνῆς του, τοὺς πρὸς τοὺς ἐργάτας του τραχεῖς του λόγους, τὴν ὀμότητά του πρὸς τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἡμίονους του. Ἦτο μυσαρὰ εἰς αὐτὴν ἡ ὄψις τῆς μορφῆς του, ἣν ἔτηκεν ἀκοίμητος καὶ πικρόχολος ζήλοτυπία. Ἡ νεότης εἶνε ἀνοικτίρμων πρὸς τοιαύτας τῶν γερόντων ὀδύνας. Πολλὰκι ἐνέπαιζεν αὐτὸν σκληρότατα, ἐνώπιόν του. Ἦσθάνετο ἐν τούτοις τὰ σφάλματά τῆς, καὶ αἱ ἐπιτιμήσεις τοῦ Ἰωσήφ εἶχον ταραξεί τὴν συνείδησίν τῆς πολὺ περισσότερον ἢ ὅσον ἐνόμιζε δυνατὸν. Διετέλει ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ τοῦ διασταγμοῦ, καθ' ἣν γυνὴ τις δύναται νὰ σωθῇ ἐξ ὀλισθήματος διὰ μεταβολῆς οἰασθήποτε, ἀπομακρύνσεως, κινήσεως, διασκεδάσεων κοσμικῶν, — ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶχεν ἡ ταλαίπωρος Ἐλευθερία. Ἐνόσω ἔζη ὁ σύζυγός τῆς, ἦτο καταδικασμένη νὰ ζῇ ἐκεῖ, κωφαινομένη ὑπὸ τοῦ πλαταγίσματος τῶν τροχῶν τοῦ μύλου, κ' ἔχουσα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους καλαμώνας, τοὺς αὐτοὺς ἀγρούς, πλήρεις σφενδάμων καὶ ἀμπέλων, τὴν αὐτὴν ἐκείνην λευκὴν ὁδόν, ἀφανιζομένην πέραν τῶν αἰγείρων, οὐδὲν δὲ ἄλλο δυνάμενον νὰ διασκεδάσῃ τοὺς λογισμοὺς τῆς καὶ νὰ τὴν κάμῃ νὰ λησμονήσῃ τὸν ὠραῖον ἐραστήν, τὸν κατοικοῦντα πέραν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ λόφου, ἐντὸς τοῦ γηραιοῦ μεγάρου.

Ὡρας μακρὰς ἔμενε θεωμένη τὸ μέρος ὅπου ἐκείνος ἔζη. Καὶ δὲν ἦτο κἂν ἐκεῖ αὐτὸς τὴν ὥραν ἐκείνην. Εἶχεν ἀπέλθει εἰς τὴν ἐν Βενδραμίῳ σιταγοράν, κ' ἔμελλε νὰ μείνῃ ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Ἄλλ' ἐνθυμεῖτο ἡ γυνὴ ἐν ἐκστάσει τὰς παρὰ τὸν ποταμὸν συνεντεύξεις των, τὰς ὥρας ἃς εἶχον διατρίψει ἐντὸς τοῦ κήπου τῆς ἐπαύλεως, τὰς γοητευτικὰς ἐσπέρας, καθ' ἃς ἔτρεχεν εἰς προὔπαντησίν του, ἐγείρουσα τὰς λαμπυρίδας διὰ τῶν βημάτων τῆς.

Ἐκλελυμένη, κατάκοπος καὶ ἀνήσυχος, εἶχε κατακλιθῆ ἐν τῷ σκότει, ὅτε οἱ κώδωνες ἐσήμαινον τὴν πρώτην λειτουργίαν. Μόλις δὲ εἶχεν ἀποκοιμηθῆ εἰς ὕπνον βαρὺν καὶ πλήρη ὀνείρων, καθ' ὃν ἔβλεπε τὸν ἐραστήν τῆς τείνοντα πρὸς αὐτὴν τὰς ἀγκάλας καὶ ψιθυρίζοντα τρυφεροὺς καὶ περιπαθεῖς λόγους.

Ἐκειτο ἐνδεδυμένη ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς, ὅτε

οί του μύλου τὴν ἀφύπνισαν φωνοῦντες πρὸ τῆς θύρας τοῦ δωματίου της :

— Κυρά, κυρά! σήκω! Σκότωσαν τὸν ἀφέντη.. τὸν ἔχουν ἔαπλωμένο εἰς τὴν ἐκκλησία!

Ἐννεύετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν Φάλλον, κ' ἐνόμιζεν ὅτι ἤσθάνετο ἔτι τὰ φιλήματά του ἐπὶ τῶν χειλέων της, ὅτε αἱ κραυγαὶ αὐταὶ ἔπληξαν τὰς αἰσθήσεις της μετὰ τῶν πρώτων ἀκτίων τῆς αὐγῆς.

Ἀνεπήδησεν εὐθὺς, κατέβη, καὶ ἀποσπασμένη τῶν χειρῶν, αἰτίνες ἤθελον νὰ τὴν κρατήσωσιν, ἔδραμεν ἐκτὸς αὐτῆς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν.

— Ἀλήθεια εἶνε, ἀλήθεια; ἐφώνησε πρὸς τὸν Ἰωσήφ, κάτωχρα ἔχουσα τὰ χεῖλη καὶ τρέμουσα ὅλη.

Ὁ Ἰωσήφ ἠτένισεν ἐπ' αὐτὴν μακρὸν ἑταστικὸν βλέμμα, εἶτα δέ, οὐδὲν εἰπὼν, ἀπέσυρε τὸ ὕψασμα ὅπερ ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ.

Τὸ ῥωμαλέον καὶ πλήρες ζωῆς σῶμα τῆς Ἐλευθερίας κατέπεσε λιπόθυμον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Οἱ πρὸ τῆς θύρας συναθροισθέντες ἐθεώρουν αὐτὴν ὑπόπτως καὶ ἀσπλάγγως. Οὐδεὶς ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν ὃ μὴ θεωρῶν αὐτὴν ὡς ἔνοχον τοῦ φόνου, οὐδεὶς, πλὴν τοῦ Ἰωσήφ. Πρὸ μικροῦ, ἀτενίσας ἐπ' αὐτὴν τὸ βλέμμα, εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν ἀθωότητά της. Καλέσας δὲ τὴν Κάκιαν, ἀφῆκεν αὐτὴν πλησίον τῆς ταλαιπώρου γυναικός, κ' ἔκλεισε πρὸς τοὺς περιέργους τὴν θύραν.

Οἱ χωρικοὶ ἐγόγγυζον καὶ ἀνηρώτων ἀλλήλους διατὶ ὃ ἐφημέριος διέτασσε οὕτω τὰ πράγματα ὡς ἄρχων. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των θέαμα, οὐτινος ἀπλήστως ἀπῆλαυον. Ποῖον αὐτὸς εἶχε δικαίωμα νὰ τοὺς τὸ ἀφαιρέσῃ;

— Τὸ ἔξεύρει, ὅτι αὐτὴ εἶνε ἔνοχος, ἔλεγον ταπεινῆ τῆ φωνῆ. Θελεῖ νὰ τῆς δώσῃ καιρὸν νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ φτιάσῃ τὸ πρᾶγμα ὅπως τῆς ἐρχεται βολικὰ.

Αἴφνης ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ὄπλων κλαγγὴ καὶ ποδοβολητὸς ἵππων· ἤρχοντο οἱ χωροφύλακες. Εἶτα ἦλθεν ὁ δήμαρχος καὶ τινες δημοτοφύλακες τοῦ χωρίου Ἅγιος Ἀρθούρος, ὅπου ἤδρευεν ὁ εἰρηνοδίκης καὶ εἰς ὃ ὑπῆγετο δικαστικῶς ἡ Μάρκα. Ἐπῆλθε ταραχὴ, θόρυθος, ἐδόθησαν διαταγαὶ καὶ ἀντιδιαταγαὶ, ἐγεννήθη σύγκρουσις ἐξουσιῶν, ἀνεμίχθησαν φωναὶ παράφρονι, ἐρωτήματα καὶ ἐπιφωνήματα, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὃ ἐρεθισμὸς ἐκορυφώθη.

Μετ' ὀλίγον ἐνθυμήθησαν οἱ ἄνθρωποι τί εἶχε πράξει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἰωσήφ.

Ἡ εὐροτὴ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ὑπῆρξεν ἡμέρα συμφορᾶς καὶ ταραχῆς, ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶχον τὸ θέλημα τῶν διὰ τοὺς ἀγαθοὺς χωρικοὺς τῆς Μάρκας. Ἀπὸ πρώτας μέχρις ἐσπέρας εἶχον περὶ τίνος νὰ ἡμιλύθῃ ὅσα δὲ φοβερώτερα ἦτο ἡ τραγωδία, τοσοῦτω μᾶλλον ἐτροχίζοντο αἱ γλῶσσαι. Μόνη τοῦ ἐφημερίου ἡ ψυχὴ ἔπασχεν.

Ἄμα ἰδὼν τὸ ἔξαλλον βλέμμα τῆς Ἐλευθερίας, οὐδὲ σκιὰν ὑποψίας διετήρησεν· ἀλλ' ἠσθάνετο ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ὑπελάμβανον ἀναμφισβήτητον τὴν ἐνοχὴν της. Αἱ πρὸς τὸν σύζυγόν της ἐριδες τῆς Ἐλευθερίας καὶ τὸ πρὸς τὸν Φάλλον πάθος τῆς ἦσαν εἰς πάντας γνωστά· τίς δὲ ἄλλος πλὴν αὐτῆς εἶχε νὰ κερδήσῃ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου της; Τὸ χωρίον ὀλόκληρον ὁμοθυμῶς ἐξεφράζετο κατ' αὐτῆς. Αἱ γυναῖκες οὐδέποτε εἶχον συγχωρήσει τὸ κάλλος της, οἱ δὲ ἄνδρες ἐμνησικακούν διὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς περιφρονήσεις της καὶ τὴν ὑπερηράνειαν τοῦ ἤθους, δι' οὗ ἀνέτεινε τὴν κεφαλὴν, ὡσανεὶ ἦτο βασίλισσα ἢ κοινὴ τῶν Ἐκβολῶν τοῦ Ἄρνου ἐπαίτις.

— Ὅταν ἦταν ἐλεύθερη, τὴν ἄφιναν νὰ κἀνῃ ὅ,τι ἤθελε, ἔλεγε χαιρεκακοῦσα ἡ Κάκια· τὴν πού κἀθεται ἔς τὸ σκοτάδι, τὴν πετροβολοῦν ὄλοι.

Καὶ ἦταν ἐτοίμη νὰ τοὺς μιμηθῇ. Τὴν Ἐλευθερίαν εἶχε πάντοτε θεωρήσει ὡς ἀναιδὲς γυναῖον, ὅπερ ἤρχετο πᾶσαν ὥραν ἀσυστόλως νὰ ἡμιλῇ πρὸς τὸν πάτερ-Ἰωσήφ, ὡς ἂν ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ σκευοφυλάκιον ἦσαν ἐργαστήρια ἀνοικτὰ εἰς τὸν τυχόντα.

Πῶς παρῆλθεν ἡ ἀπαισία ἐκείνη ἡμέρα, πῶς κατώρθωσε νὰ ἐπαρκῆσῃ εἰς πάντα, ὁ Ἰωσήφ οὐδέποτε τὸ ἐνόησε. Περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἐνῶ ἴστατο ἔτι ὄρθιος, μὴ κατορθώσας νὰ ἡσυχάσῃ, κ' ἐβαδίζεν ἄνω κάτω ἐν τῷ μικρῷ του θαλάμῳ, κρατῶν τὸν σταυρόν του, ἤκουσε τὸ ὄνομά του προφερόμενον δι' ἀνησύχου φωνῆς, καὶ θεωρήσας διὰ τοῦ παραθύρου εἶδε τὸν Φάλλον Μελεγάρην ἐπὶ τοῦ ψαροῦ ἀφροσκαπεῦς του ἵππου.

— Ἀλήθεια; ἀλήθεια; ἐφώνει ὁ Φάλλος.

— Μάλιστα! ὅλα εἰν' ἀλήθεια, ἀπήντησε, καὶ ἡ φωνὴ του ἦτο αὐστηρὰ καὶ ψυχρὰ.

Ἦγνότε, πόσον ἠνείχετο ἴσως καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἰς τὸ γενόμενον ἔγκλημα.

— Ἄλλ' εἶνε ἄθῳα ἴσᾶν τὸ πουλί! ὑπέλαβεν ὁ Φάλλος, δεικνύων γλαῦκα ἵπταμένην τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὲρ τὰς κυπαρίσσους.

Ὁ Ἰωσήφ ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν κ' ἐξέτεινε τὰς χεῖράς του, ἀναστρέφων τὰς παλάμας εἰς ἐνδειξιν παντελοῦς ἀμφιβολίας.

— Εἶχα φύγει τὴν νύκτα, νὰ πάγω ν' ἀγοράσω ζῶα εἰς τὴν πόλιν, εἶπεν ὁ νέος, καὶ ἡ φωνὴ του κατέπιπε λυγμοῦς. Εἶχα πάρει τὸν κάτω δρόμον. Δὲν ἤξεύρω τίποτε. Θεὲ μου, διατὶ νὰ μὴν εὔρεθῶ ἐδῶ; Δὲν θὰ τὴν συνελάμβαναν ἔτσι εὐκόλα...

— Δὲν θὰ κατώρθωνες τίποτε, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Ἰωσήφ. Ἀρκετὰ τὴν ἔβλαψες ἕως τὴν ὥρην, προσέθηκε μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν.

Ὁ Φάλλος δὲν ὠργίσθη κατ' αὐτοῦ διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ὡλόλυξε, σφίγγων διὰ τῶν χει-

ρῶν τὴν ἀστράβην τοῦ ἐπιπίου του, διότι εἶχε παραιτήσῃ τοὺς χαλινούς.

— Ποῖος τὸ ἔκαμεν αὐτό; Ποῖος νὰ τὸ ἔκαμε; Εἶχε πολλοὺς ἐχθρούς. Ἦτον σκληρὸς ἄνθρωπος! ἐψιθύριζεν.

Ὁ Ἰωσήφ ἐξέφρασε διὰ χειρονομίας τὴν ἀποθάρρυνσιν καὶ τὴν ἀπόγνωσίν του. Ἐθεώρει τὴν ὠραίαν κεφαλὴν τοῦ Φάλκου φωτιζομένην ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του προσελάμβανον παράδοξόν τινα ἔκφρασιν.

— Κατηραμένος ἱερεὺς, μὲ παγωμένην καρδίαν! διενόηθη πικρῶς ὁ Φάλκος, καὶ στρέψας ἀποτόμως τὸν ἵππον του ἀνεχώρησε πρὸς τὴν ἔπαυλιν, ἀπόφασιν ἔχων νὰ τραπῆ ἀμέσως πρὸς τὸν Ἅγιον Ἀρθούρον. Εἶχεν ἤδη παρέλθει τὸ μεσονύκτιον, καὶ οὐδένα θὰ κατώρθωνε νὰ ἰδῆ, οὐδὲ νὰ ἐνεργήσῃ τι ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλ' ὁ δρόμος ὃν ἐσκόπει ἦτο κἂν ἀνακούφισις. Δὲν ἤσθάνετο τὴν δύναμιν νὰ ἐπανέλθῃ ἡσύχως εἰς τὴν κατοικίαν του, ἐνῶ ἡ γυνὴ ἦν ἐλάτρευεν ἦτο μόνη καὶ ἄπελπις.

Πᾶσα ἡ χαρὰ, ἣν ἤθελεν αἰσθανθῆ ἡ καρδία του, ἂν ἐμάνθανε τὸν φυσικὸν θάνατον τοῦ Τάσσου, ἐσθένυτο ὑπὸ τῆς φρίκης τοῦ μοιραίου γεγονότος, ὅπερ τοῦ ἐστέρει τὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἔρριπτεν ἐντὸς φυλακῆς ὑπὸ τὴν κατηγορίαν βδελουροῦ ἐγκλήματος.

Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὴν ἐνόμισεν ἐνοχον, ἀλλ' ἤξευρεν ὅτι ἄλλοι θὰ τὴν ἐπεδάρουν διὰ τῶν ὑποψιῶν των.

— Ἰσως, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, τὸ ζῶον αὐτὸ ἐφονεύθη μόνος του, διὰ νὰ τὴν ἐνοχοποιήσῃ καὶ τὴν χωρίσῃ ἀπ' ἐμέ.

Ἄλλ' ἠσθάνετο ἐνδομύχως ὅτι ἡ ἰδέα αὐτὴ ἦτο παραλογισμός. Ὁ Τάσος Τασσίλος ἠγάπα τὴν ζωὴν ἠγάπα τὸν μύλον του, τὰ χρήματά του, καὶ τὴν κτῆσιν γυναικὸς τόσον ὠραίας ὡς ἡ Ἐλευθερία. Ἐπειτα πῶς ἦτο δυνατὸν ν' αὐτοκτονήσῃ τις πληττόμενος εἰς τὸν ὦμον; Τοιοῦτοτρόπως ἠδύνατο νὰ κτυπήσῃ γυνὴ ρωμαλέα ἀλλὰ δειλή. Πλανώμενος ἐπὶ τοῦ ἀνδρῆου του, ἐνῶ παρεσκευάζετο ἄλλος ἵππος, ἠσθάνετο φρικίαςιν. Δὲν τὴν ὑπώπτειεν, ὅχι... διόλου. Καὶ ὅμως ἀόριστόν τι καὶ σκοτεινὸν προαίσθημα συνησυχάζεν ἐνίοτε ἐν τῇ μνήμῃ του τὴν ἀκτινοβόλον καλλονὴν τῆς ἐρωμένης του.

Φρικαὶ ὑπῆρξαν δι' αὐτὸν αἱ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἡμέραι. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔγειναν ἀπλανεῖς, αἱ παρεαὶ του ἐκοιλάνθησαν, κ' ἐφαίνετο γηράσκων ἐν πλήρει νεότητι. Αἱ φοβεραὶ τοῦ νόμου διατυπώσεις ἐνηργήθησαν μετὰ πάσης αὐστηρότητος ἐν τῷ ἡρέμφῳ χωρίῳ, οὐδενὸς φεισθεῖσαι. Ὅσοι εἶχεν ἰδεῖ ἢ ἀκούσει ἢ μάθει τι ἠρωτήθησαν, ἐπετιμήθησαν, ὑπωπτεύθησαν. Καὶ αὐτὸς ὁ πάτερ-Ἰωσήφ ὑπεβλήθη εἰς ἐπανειλημμένην ἀνάκρισιν κ' ἐπετιμήθη αὐστη-

ρῶς ὅτι δὲν ἀφῆκε τὸ πτώμα κείμενον κατὰ χώραν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς ἀνακρίσεως. Διηγῆθη ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ ὅ,τι ἐγνώριζεν, ἀλλ' ὅτε ἠρωτήθη περὶ τῶν σχέσεων τοῦ δολοφονηθέντος πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἐδίστασε, περιῆλθεν εἰς ἀμυχανίαν καὶ εἰς ἀντιφάσεις μάλιστα, καὶ προὔξηνεσεν εἰς τὸν ἀνακριτὴν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐγνώριζε πλείονα ἢ ἔλεγε. Κατέβαλεν ὑπερανθρώπου ἀγῶνας ὅπως μεταδῶσῃ καὶ εἰς ἄλλους τὴν περὶ τῆς ἀθωότητος τῆς Ἐλευθερίας πεποιθήσιν του, ἀλλ' ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, καὶ ἡ ἐμπαθὴς αὐτοῦ ὑπεράσπισις ἠῤῥησε μάλιστα τὰς κατ' αὐτῆς ὑποψίας.

Ἀποτέλεσμα τῶν οὕτω γενομένων προανακρίσεων ὑπῆρξεν, ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Τάσσου Τασσίλου, δολοφονηθέντος τὴν προίαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, παρεδόθη εἰς προφυλάκισιν, διότι ἐκ τῶν ἐξετάσεων προέκυψαν ἐνδείξεις κατ' αὐτῆς ὡς ἠθικῶς τοῦλάχιστον αὐτουργοῦ τοῦ ἐγκλήματος.

Πάντες οἱ ἐκ τοῦ χωρίου κληθέντες ὅπως ἐρωτηθῶσι περὶ αὐτῆς, ἐλάλησαν ἐναντίον της, ἐκτὸς τοῦ Φάλκου Μελεγάρη, τοῦ καλοῦ της, οὐτινος ἐπομένως ἡ μαρτυρία ἦτο ἀσήμαντος, καὶ τοῦ πάτερ-Ἰωσήφ, ὅστις ἐν τούτοις ἦτο ἱερεὺς. Ἄλλ' ὁ ἀνακριτὴς δὲν ἠγάπα τοὺς ἱερεῖς, καὶ ὀλίγην εἶχε διάθεσιν ἵνα λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν μαρτυρίαν των, ἔστω καὶ ἐνορκον. Ἄλλως δὲ ἡ συμπάθεια τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν, καὶ ἡ νευρικὴ ἀγωνία ἣν τοσοῦτον ἀφρόνως εἶχεν ἐπιδείξει ὑπερασπιζῶν αὐτήν, ἐνέφαινον προκατάληψιν μειοῦσαν ἐντελῶς τὸ κύρος τῆς καταθέσεώς του.

— Ἡξεύρεις ὅτι εἶμαι ἀθῶα! Ἐρώνησεν ἐκείνη τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συνελαμβάνετο, καὶ ὁ Ἰωσήφ ἀπήντησε δακρύων: — Τὸ πιστεῦω· θὰ ἔδιδά τὴν ζωὴν μου διὰ νὰ τὸ ἀποδείξω. Μίαν στιγμὴν σὲ ὑπώπτεισα, συγχώρησέ με... ἀλλὰ μίαν στιγμὴν μόνον. Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν βαρύνει ἐγκλημα τὴν συνείδησίν σου, ὅσον βέβαιος εἶμαι ὅτι ὁ ἥλιος λάμπει εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἄλλ' ἡ βεβαιότης αὐτῆ, ἣν οὐδεμία ἐστήριζεν ἀπόδειξις οὐδένα ἔπεισε. Τὸ γενικὸν αἰσθημα τῶν χωρικῶν τῆς Μάρκας ἐλάλει κατ' αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ πασίγνωστος ζηλοτυπία, ἣτις εἶχε καταναλώσει τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ συζύγου της. Ἐκρινε λοιπὸν ὁ ἀνακριτὴς, ὅτι αὐτὸ δὲ τὸ κάλλος τῆς Ἐλευθερίας ἀπέβη εἰς ὄπλον ἐναντίον της. Ἐφαίνετο τόσον φυσικὸν εἰς τοὺς κατηγόρους της νὰ θελήσῃ γυνὴ ὠραία καὶ νέα ν' ἀπαλλαγῆ συζύγου σχεδὸν γέροντος, δυσμόρφου, ἀπαιτητικῷ καὶ ἀπεχθοῦς. Μάτην, ἐντελῶς εἰς μάτην, ὁ Φάλκος, σπαιρῶν ἐκ λύσσης καὶ ὀδύνης, ὤμωσεν εἰς ὄλους τοὺς ἀγίους ὅτι αἱ μετ' αὐτῆς σχέσεις του ἦσαν ἐντελῶς ἀθῶαι. Οὐδεὶς τὸν ἐπίστευσε.

— Πολύ καλὰ κάμνεις νὰ ὀμιλῆς τοιοῦτοτρόπως, εἶπεν εἰρωνικῶς ὁ δικαστής.

— Μά, Θεέ μου! διατί ὄχι, ἀφοῦ λέγω τὴν ἀλήθειαν;

— Αὐτὸ πάντοτε εἶνε ἀλήθεια, ὅταν ὁ ἐραστὴς εἶνε τίμιος ἄνθρωπος, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος δυσπίστως μειδιῶν.

Οὕτω δέ, μὴ ἀκουσθέντων τῶν μόνων αὐτῆς ὑπερασπιστῶν, ἐτιμωρήθη ὅτι ἦτο ὠραιότερα καὶ πλουσιωτέρα τῶν ἄλλων, καὶ μετηνέχθη εἰς Βενδραμῖνον, ὅπως κρατηθῆ ἐν τῇ φυλακῇ, μέχρι οὗ, ἐννοεῖται, τὸ δικαστήριον ἀποφανθῆ περὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς. Οἱ χωρικοὶ τῆς Μάρκας ἦσαν εὐχαριστημένοι. Δὲν ἐνόουν μόνον, πῶς ἐχρειάζετο τόσας διατυπώσεις ἢ δικαιοσύνη, διὰ νὰ καθαρῖση ἐν πρᾶγμα ἀπλούστατον, τὸ ὅποιον αὐτοὶ ἔβλεπον ὄρθιον ἐμπρός των, ὡς τὸν ἀλεκτρυόνα τοῦ κωδωνοστασίου των.

— Ποιὸς ἄλλος ἤμποροῦσε νὰ τὸν σκοτώσῃ, ἔξω ἀπ' αὐτὴν ἢ τὸν ἐραστὴν τῆς; Ἡρώτων ἀλλήλους, καὶ οὐδεὶς ἀπήντα.

Τὴν ἀπήγαγον λοιπὸν οἱ χωροφύλακες, καὶ ἡ Μάρκα δὲν εἶδε πλέον εἰς τὰ παράθυρα τοῦ μύλου τὴν ὠραίαν τῆς κεφαλὴν μὲ τὰς ἀργυρᾶς καρφίδας εἰς τοὺς βοστρύχους τῆς. οὔτε τὰ ζωηρὰ χρώματα τῆς ἐσθῆτός τῆς, κολπουμένης, ὑπὸ τοῦ φθινοπωρινοῦ ἀνέμου, ὅτ' ἐπήγαγε κ' ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ λόφου ὑπὸ τὰς μεγάλας πεύκας.

Ἐν τῇ μύλῳ ἐξηκολούθησεν ἡ ἐργασία ὡς συνήθως, χάρις εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Τασσίου, ὅστις καὶ ζῶντος τοῦ ἀδελφοῦ του μετεῖχεν ἤδη τῶν κόπων καὶ τῶν κερδῶν. Ἡ ἱστορία τοῦ φόνου δὲν ἔπαυσε ἀσχολοῦσα τὰς γλώσσας, κατὰ τὸν τρυγητὸν καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς συγκομιδῆς τῶν ἐλαιῶν· ἀλλ' ὅτε ἐπῆλθον αἱ ψυχραὶ ἡμέραι καὶ αἱ μακρὰ νύκτες, ἔπαυσε βαθυμῆδὸν ἀποτελοῦσα τὸ κύριον μέλημα τοῦ χωρίου. Οὐδεὶς ποτ' ἐφαντάσθη ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς ἀπούσης γυναικός, οὐδὲ εἶπε καλὸν τινα ὑπὲρ αὐτῆς λόγον. Οὐδεὶς ἔκτειρε τὴν ἐγκλειστον ἐντὸς εἰρκτῆς νεότητά τῆς, καὶ τοὶ πάντες ὠμολόγουν, ὅτι ὅπως δήποτε ἦτο φυσικὸν ἴσως ὃ, τι ἔπραξε. Οἱ συγγενεῖς τῆς ἦσαν πολὺ πτωχοὶ ὥστε νὰ τὴν βοηθήσωσιν ἢ νὰ μεταβῶσιν εἰς Βενδραμῖνον. Μόλις δὲ μετὰ πολλὰς ἡμέρας καὶ κατὰ τὴν μόνον ἔμαθον τὸ δυστύχημά τῆς. Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξωσιν ὑπὲρ αὐτῆς, οὐδ' ἀπεπειράθησαν κἂν νὰ ἐνεργήσωσιν ὃ, τι δήποτε. Οὐδέ ποτ' ἐκεῖνη εἶχεν ἀποστείλει εἰς τοὺς χρηήματα τοῦ συζύγου τῆς ὅσα ἐζήτουν, καὶ τότε ὅτ' εὐρίσκειτο ἐν ἀνάγκῃ, — ἄς ξεμπερδεύσῃ μόνη τῆς, ἔλεγον, ὅπως εἴμπορεῖ. Ἐφρόντιζε πάντοτε διὰ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς καὶ ποτὲ δι' αὐτοῦς. Τώρα νὰ ἰδῆ, ἂν θὰ τὴν βοηθήσουν τὰ ὠραῖά τῆς φορέματα. Ὅσακις πτωχὴ τις κόρη νυμφεύεται πλοῦσιον, ὁ πόθος τῆς ἐκ τούτου

ὠφελείας δὲν αἰσθάνονται οἱ συγγενεῖς τῆς τρέπεται ταχέως, ἂν μείνῃ ἀθεράπευτος, εἰς δυσμένειαν πρὸς αὐτήν. Τί ἤθελε νὰ τρώγῃ αὐτὴ λαγῶν καλομαγειρευμένων, ἐνῶ ἐκεῖνοι μόλις εἶχον νὰ μασήσωσιν ἐν κρόμμυον ἢ μικρὸν τεμάχιον ἀλιπάστου ἰχθύος;

Εἶχεν ἐπιτραπῆ εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ δις ἢ τρίς ἐνώπιον τοῦ δεσμοφύλακος, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσεν οὗτος ἄλλο ἢ νὰ κλαύσῃ μαζὴ τῆς, ἐπαναλαμβάνων ὅτι τὴν ἐπίστευεν ἐντελῶς ἀθῶαν. Ἡ μεταβολὴ ἦν παρετήρησεν ἐπ' αὐτῆς, τοσαύτην τῷ ἐπροξένησεν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν, ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ. Βλέπων αὐτὴν τὸσον ἰσχνὴν καὶ καταβεβλημένην, ἤρῳτα ἑαυτὸν τί θὰ τῆς ἐχρησίμειε ν' ἀνεγνωρίζετο ἡ ἀθώότης τῆς, ἂν μοῖρά τῆς ἦτο ν' ἀπολέσῃ τὸ κάλλος τῆς καὶ νὰ γηράσῃ πρὸ τῆς ὥρας· καὶ αὐτὸς ὁ ἐραστὴς τῆς δὲν θὰ ἔστρεφε πλέον νὰ τὴν ἰδῆ.

Βεβαίως οὗτος τὴν ἠγάπα μέχρι παραφροσύνης· ἀλλ' ὁ Ἰωσήφ, διὰ τῆς φυσικῆς ἐκείνης ὀξυδερκείας, ἥτις εἰς τοὺς λεπτοφυεῖς ἀνθρώπους ἀναπληροῖ πολλάκις τὴν πείραν τοῦ κόσμου, ἠσθάνετο κάλλιστα ὅτι ὁ ἔρωσ τοῦ Φάλκου δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀνοίγονται εἰς τὴν δοκιμασίαν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ σθεσθέντος κάλλους. Ἰσως καὶ ἡ Ἐλευθερία τὸ ἠσθάνετο ὡς αὐτὸς, καὶ ὁ λογισμὸς οὗτος τὴν ἐτυράννει πλείοτερον τῆς εἰρκτῆς.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Α'

18 Ὀκτωβρίου — 31 Δεκεμβρίου 1863.

Ἀφίξις τοῦ Βασιλέως. — Ὑποδοχὴ αὐτοῦ καὶ ὀρκωμοσία. — Σχηματισμὸς ὑπουργείου Βουλγαρῆ. — Ὑπογραφή τῆς περὶ ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου συνθήκης. Ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως κατὰ τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργείου Μιαούλη. — Ὑπουργικὴ κρίσις. — Ἀντικατάστασις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Τὴν 18ην Ὀκτωβρίου 1863, ὥραν 4ην τῆς πρωΐας, ὁ φέρων τὸν Βασιλέα Γεώργιον Α' ἀτμοδρόμων «ἡ Ἑλλάς» ἀφίκετο ἐμπροσθεν τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς. Τὸν ἀτμοδρόμονα συνώδευον δύο μεγάλα πολεμικὰ πλοῖα, ἐν ἀγγλικόν, φέρον τὸν ὑποναύαρχον Γιελδερτῶν, καὶ ἐν γαλλικόν φέρον τὸν ὑποναύαρχον Ἐρβινγέμ. Ἡ ἀγγελία τῆς ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως ἠλέκτρισε τὸν λαὸν τῆς πρωτεύουσας, καὶ ἐν ἀκαρεῖ συνῆλθον ὅτε στρατὸς καὶ ἡ ἐθνοφυλακὴ, πολῖται δὲ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας συνέρρεον ἐπὶ τῆς ἀγοῦσης εἰς Πειραιᾶ ὁδοῦ οἱ μὲν πεζῇ, οἱ δὲ ἐποχοῦμενοι.